

Vrienden van het **AIRBORNE MUSEUM**

Airborne herdenking 2007

De 63^e Airborne herdenking ligt alweer anderhalve maand achter ons en in deze Nieuwsbrief kijken we nog even terug naar afgelopen september. Dat er tijdens die herdenkingsdagen altijd bijzondere dingen gebeuren, die de unieke sfeer illustreren, blijkt wel uit het hieronder beschreven voorval. De Arnhemse voetbalclub Vitesse had op 22 september een groep veteranen uitgenodigd voor het bijwonen van de wedstrijd tegen de Graafschap. Alan Hartley (bekend van het vorig jaar bij Hartenstein onthulde 'Arnhem aircrew memorial') was daarbij en schreef er over: 'Bij aankomst in het stadion Gelredome werden we ontvangen door drie dames die ons naar onze plaatsen begeleiden en ons koffie en thee brachten. We bewonderden het prachtige stadion en het enorme spandoek, waarop stond 'We will never forget you', dat werd geflankeerd door Airborne vlaggen. Tien minuten voor het begin van de wedstrijd werd omgeroepen: 'Wij zijn vereerd dat we vanavond een groep veteranen als gast in ons midden hebben'. Als één man stonden alle 15000 bezoekers op en applaudisseerden langdurig. Dit zeer emotionele en spontane gebaar zorgde voor tranen van dankbaarheid bij de veteranen. Zoals één van hen zei: Waar anders in de wereld maak je zoiets mee?'

Britse plaquette voor Generaal-Majoor Sosabowski onthuld

Op vrijdagmiddag 21 september werd in Driel een plaquette onthuld met de volgende tekst: 'Generaal-Majoor Stanislaw Sosabowski en zijn Eerste Poolse Onafhankelijke Parachutisten Brigade streden dapper zij aan zij met hun Britse kameraden tijdens de Slag om Arnhem. Na de strijd werd de buitengewone militaire carrière van de generaal beëindigd door een onrechtvaardig ontslag. De Britse veteranen van Arnhem hebben dit monument opgericht als blijk van hun grote bewondering voor een bezielende bevelhebber, een onbevreesd strijder voor de vrijheid en een grote Poolse held'. De plaquette met deze tekst in drie talen is aangebracht naast het monument met de beeltenis van generaal Sosabowski, dat op 16 september 2006 werd onthuld. Een van de initiatiefnemers voor dit monument,

FOTO: BERRY DE REUS

Arnhem-veteranen James Cleminson, John Waddy en Tony Hibbert poseren bij de plaquette voor generaal Sosabowski, die op 21 september werd onthuld op het Polenplein in Driel.

veteraan Tony Hibbert, deed de onthulling samen met twee andere Arnhem veteranen, John Waddy en James Cleminson.

Themamiddag over de Arnhemse 'Freedom Trail'

U bent gewend dat er in het najaar door de Vereniging Vrienden altijd een middag over een bepaald thema wordt georganiseerd. Om logistieke redenen wordt de themamiddag deze keer echter uitgesteld tot begin 2008, en wel tot zaterdagmiddag 16 februari. Het onderwerp is de Arnhemse 'Freedom Trail', de route die leidt langs 35 locaties die in de oorlogsjaren, en in het bijzonder tijdens de Slag om Arnhem, een belangrijke rol hebben gespeeld. De route en de routebeschrijving werden samengesteld door medewerkers van het Gelders Archief, de gemeente Arnhem en de Gelderland Bibliotheek. De Freedom Trail werd geopend in mei 2005, tijdens de zestigste viering van de bevrijding. De route, die is gemarkeerd met trottoirtegels waarop het Pegasus embleem is afgebeeld, loopt vanaf het station via de Utrechtseweg en Lombok naar de Koepelgevangenis, langs Onderlangens en de Rijnkade naar de John Frostbrug, en vervolgens door het centrum terug naar het station. Van de brochure waarin de plaatsen in het kort worden beschreven is inmiddels een derde, gewijzigde herdruk verschenen. Er is nu ook een website, waarop

per locatie een uitgebreide tekst staat, die beschrijft wat er op ieder punt en zijn omgeving plaatsvond. De teksten zijn verlevendigd met historische foto's en kaarten en met actuele foto's van de beschreven plaatsen. Ook zijn film- en geluidsfragmenten toegevoegd. Toegang kan worden verkregen via de website www.mijngelderland.nl.

Veel van de informatie voor de Freedom Trail website is bijeengebracht door historici Frank van Lunteren en Willem Brouwer. Zij interviewden ooggetuigen, schreven instanties aan en deden gedegen onderzoek in archieven. Op die manier kwamen veel nieuwe feiten en gegevens boven water.

Op de themamiddag zal Frank van Lunteren een lezing geven over de samenstelling en de inhoud van de Freedom Trail, waarbij hij ook in zal gaan op nieuwe historische vondsten.

Na de pauze wordt een aantal korte films vertoond over Arnhem en omgeving, die werden opgenomen in 1945. Ze geven een beeld van de enorme verwoestingen, zoals die door de burgers bij terugkomst na de bevrijding werden aangetroffen.

De lezing vindt plaats op zaterdag 16 februari in de Concertzaal aan de Rozensteeg in Oosterbeek. Aanvangstijd 14.00 uur. De zaal is open om 13.30 uur.

'Kom Terug' actie

In dit nummer van de Nieuwsbrief treft u een bon aan, waarmee u een introductie gratis mee kunt nemen naar het Airborne Museum. U kunt de bon natuurlijk ook weggeven aan een vriend, bekende of relatie. Zo kunnen meer mensen kennis maken met het Airborne Museum. Tijdens de afgelopen Airborne Wandeltocht heeft het museum een actie opgezet onder de naam 'Kom Terug'. Hierbij konden deelnemers aan de wandeltocht voor € 2 een toegangskaart kopen voor het museum. Deze kaart kunnen ze later zelf gebruiken of weggeven. In het totaal zijn ruim 1000 kaarten verkocht. Het bestuur van de Vereniging Vrienden heeft gemeend ieder lid van de Vereniging een dergelijke kaart cadeau te doen. De gebruiker kan zo gratis het Airborne Museum bezoeken.

Wij hopen op deze manier nog meer belangstelling te kweken voor het museum en natuurlijk ook voor de Vereniging Vrienden.

(Wybo Boersma)

Opening Informatiecentrum Slag om Arnhem

Op 12 september jl. vond de officiële opening plaats van het Informatiecentrum Slag om Arnhem. Dit gebeurde door de burgemeester van Arnhem, Pauline Krikke, samen met Driekus Heij, voorzitter van de stichting Airborne Museum. Het informatiecentrum is gevestigd in een vleugel van het gebouw van de 'Stichting Volkshuisvesting', naast de verkeersbrug in Arnhem. In de kleine expositie wordt een indruk gegeven van de strijd rond de brug, waarbij vooral de persoonlijke verhalen van de mensen centraal staan. Op elk van de vier wanden van de ruimte hangen foto's met bijbehorende beschrijvingen van mensen die een rol speelden bij de strijd. Het gaat hierbij om in totaal 52 'getuigen', Britten, Polen, Duitsers en burgers.

In het midden van de ruimte wordt een horizontale kaart geprojecteerd, waarop schematisch de troepenbewegingen zichtbaar worden gemaakt.

Aanbieding schilderij 320 Squadron

Op zondagmiddag 23 september vond in het congrescentrum Kumpulan bij Museum Bronbeek in Arnhem een bijzondere bijeenkomst plaats, waarin de inzet van het Nederlandse 320 Squadron gedurende de Tweede Wereldoorlog centraal stond. Dit squadron, dat was uitgerust met tweemotorige B-25 Mitchell bommenwerpers, werd ingezet bij een groot aantal operaties, waaronder tijdens 'Market Garden'. Gedurende de gehele Tweede Wereldoorlog voerde het 3252 oorlogsvluchten uit. In totaal moest het squadron 156 gesneuvelde betreurden.

Voor deze gelegenheid waren tien veteranen en meer dan tweehonderd nabestaanden en familieleden van omgekomen bemanningsleden naar Arnhem gekomen. Aan de gasten werd een uitgebreid programma aangeboden met o.a. lezingen, een filmvertoning en de aanbidding van een nieuw boek over het squadron. Hoogtepunt was een fly past van een originele B-25 bommenwerper. Deze kirkelde een aantal malen laag boven het terrein van Bronbeek om een eresaluut te brengen aan de aanwezigen.

De organisatie van deze middag was in handen van ons lid Everard Bakker. Tijdens de bijeenkomst overhandigde hij een prachtige ingelijste litho van twee Mitchells, vliegend boven hun basis in Engeland, aan de voorzitter van de Stichting Airborne Museum, Driekus Heij. Deze litho krijgt een plaats in het Airborne Museum in Oosterbeek, als herinnering aan de inzet van het Dutch 320 Squadron.

FOTO: BERRY DE REUS

Op 12 september jl. opende de burgemeester van Arnhem, mevrouw Krikke, samen met de voorzitter van de stichting Airborne Museum, Driekus Heij, het Info centrum over de Slag om Arnhem in het gebouw van de afdeling Volkshuisvesting naast de Rijnbrug.

FOTO: BERRY DE REUS

Teun Berserik, schrijver en illustrator van het boek 'Jaap Jansen, ongewoon soldaat' toont Bep Jansen, de weduwe van Jaap, na afloop van de presentatie op 14 september, zijn originele tekeningen, die voorlopig worden tentoongesteld in het Airborne Museum.

Boek over Jaap Jansen gepresenteerd

In Nieuwsbrief 106 schreven wij over de plotselinge dood van Jaap Jansen. Jaap was met zijn 87 jaar de oudste en meest markante vrijwilliger van het Airborne Museum.

Schrijver en illustrator Teun Berserik ontmoette hem ruim drie jaar geleden en raakte onder de indruk van zijn verhalen over de Slag om Arnhem. Hij besloot een boek met tekst en tekeningen te maken om het verhaal voor altijd vast te leggen. De tekenstijl van Teun Berserik kan het best worden vergeleken met de stijl van de grote gekleurde wandplaten, die vroeger op scholen hingen en waarop gebeurtenissen uit de vaderlandse geschiedenis werden afgebeeld. Met oog voor zeer veel detail heeft Teun een aantal situaties uit het verhaal uitgetekend, nadat hij eerst grondig historisch onderzoek had gedaan. Het resultaat is werkelijk prachtig. De tekeningen, vooral die in kleur, geven een zeer levensecht beeld van de situaties, waarbij Jaap tijdens de Slag om Arnhem was betrokken. Juist door deze aansprekende tekeningen en omdat het verhaal in een eenvoudige en begrijpelijke taal is geschreven, is het boek ook zeer geschikt voor jeugdige lezers.

Op 14 september werd het boek, getiteld 'Jaap Jansen Ongewoon Soldaat', in het Airborne Museum gepresenteerd. Wybo Boersma opende met een pakkende toespraak de bijeenkomst en overhandigde vervolgens het eerste exemplaar aan Bep Jansen, de weduwe van Jaap.

De originele schilderijen van Teun Berserik zijn voorlopig tentoongesteld in het Airborne Museum.

Het boek 'Jaap Jansen, Ongewoon Soldaat' werd uitgegeven bij Oog & Blik BV in Amsterdam. Het is verkrijgbaar in het Airborne Museum en kost € 17,50. Er is ook een Engelstalige editie van verschenen.

Attributen voor diorama gezocht

'Toch kwam het nog onverwachts. Opeens stonden daar twee Duitsers, in camouflage-pakken en staken, 'Hände hoch!' schreeuwend, hun machinepistolen door de kapotgeschoten ramen van de kamer, terwijl een derde, die wij eerst niet gezien hadden, met een pistool in de hand ineens via de keuken in de kamer stond.

'Hände hoch!, Wo sind die Engländer?' Vader: 'Wir haben nur Verwundeten.'

Duitser met pistool: 'Wenn Sie Engländer verstecken werden Sie allen umgelegt!'

Vader: 'Die Engländer sind heute Nacht über den Fluss gegangen.'

Wij stonden allen met de handen omhoog, klein en groot. En bang dat ik was voor die grote wilde mannen! Mijn zusje en ik hielden de handen zo hoog mogelijk boven onze hoofden en ik zag dat mijn zus haar lievelingsbeertje krampachtig vasthield.'

Tot zo ver de kern van het verhaal dat wij willen gaan uitbeelden in een van de diorama's in het vernieuwde museum. Waarom? Omdat alle groeperingen: Britten, Duitsers en burgers er in voorkomen. Het geeft een goed beeld van het einde van de gevechten in Oosterbeek. Bovendien geeft het een heleboel aanknopings- en herkenningspunten aan bezoekers, vooral aan de kinderen. Het opent de mogelijkheid om in te spelen op vragen als: 'Hoe is dat zo gekomen?' en 'Wat gebeurde er verder?' Onderwerpen als de evacuatie, krijgsgevangenschap, ondergedoken Britse en Poolse militairen en ook hoe het de Duitsers verder verging, kunnen aan de orde komen.

Hoe gaan we dat doen? We gaan de huiskamer reconstrueren, waarin bovengeschetste authentieke gebeurtenis heeft plaatsgevonden en die tevens het einde is van het dagboekje 'De Tommies komen', waarvan de nieuwe, aangepaste druk, vooraf aan bezoekende groepen ter beschikking zal worden gesteld.

Dit tafereel zal het uitgangspunt worden bij het museumbezoek van schoolklassen. Het biedt de mogelijkheid de gebeurtenissen zowel retrospectief als progressief te benaderen en de kinderen zullen zich kunnen identificeren met de kinderen in de kamer. Hier zal dus de motivatie voor verder schoolbezoek gestalte krijgen.

Uw medewerking wordt gevraagd voor het verkrijgen van een aantal attributen, nodig voor inrichting van een kamer uit de jaren 1940-1950. Wij zoeken: een potkachel (salamandermodel), schoorsteenmantel, een waterketeltje, een vierkante tafel met stoelen, wandversiering, een vloerkleed, vazen, een spiegel, een boekenkast, serviesgoed, een ladekast, een nostalgische lamp, een schemerlamp, een blaker, een ouderwetse telefoon, een wandklok, een petroleumlamp/stallantaren en kleren uit die tijd voor man, vrouw, oma en twee meisjes. Let wel: de voorwerpen moeten de sfeer van de oorlogsjaren weergeven. Misschien heeft u of hebben uw familieleden c.q. kennissen nog het een en ander in bezit. Kijk uw vergeten pullen eens na! Mocht u iets voor ons hebben, dan graag een reactie naar: chris.van.roekel@12move.nl of via 026-3333261.

(Chris van Roekel, namens de museumwerkgroep 'Burgers')

Radio uitzending uit het Airborne Museum

Zaterdag 20 oktober jl. was de laatste dag van de 'Week van de Geschiedenis 2007'.

In het kader hiervan waren er in Nederland allerlei evenementen georganiseerd en ook het Airborne Museum deed daaraan mee. Zo werd er in het museum een lezing gehouden over 'Het dagelijks leven van de huisvrouw in de Tweede Wereldoorlog' en hadden leden van de 'Living History Group Holland' op het terrein bij het museum exposities ingericht over het leven van de Britse militair in oorlogstijd en over militaire voeding en rantsoenen.

Vanuit de tuin van het museum werd 's middags een rechtstreeks radioprogramma uitgezonden in de serie 'Verre Verwanten' van TELEAC, een educatieve omroeporganisatie.

Het programma werd gepresenteerd door Ben Kolster, bekend als voorzitter van de VVAM, maar in het dagelijks leven werkzaam bij de radio. Vier gasten waren uitgenodigd om voor de microfoon iets te vertellen. Dat waren Robert Voskuil over de geschiedenis van de Slag om Arnhem, Chris van Roekel over zijn persoonlijke ervaringen en Driekus Heij over de renovatie van het museum. Wybo Boersma liep intussen met

een verslaggeefster in en rond het museum en gaf af en toe in de uitzending toelichting over objecten die daar waren tentoongesteld. Het programma werd uitgezonden op Radio 5.

Oorlogssporen op de Ginkelse Heide

In het Historisch Jaarboek voor Gelderland, Deel XCVII, uit 2006, heeft ons lid Ruurd Kok een interessant artikel geschreven over een rechthoekig lijnenpatroon dat op luchtfoto's en geallieerde kaarten van de Ginkelse Heide is afgebeeld. In dit verhaal, getiteld 'De ploeg keert het vliegtuig' laat de auteur zien dat het in werkelijkheid greppels zijn, die eind 1940 of begin 1941 in opdracht van de Duitsers door burgers zijn gegraven. Het doel was het vlakke terrein ongeschikt te maken voor het landen van Geallieerde vliegtuigen. Waarschijnlijk had dit in de eerste plaats te maken met de aanwezigheid van het belangrijke Duitse vliegveld Deelen en niet zozeer met de dreiging van groot-scheepse landingen met zweefvliegtuigen en parachutisten. Die dreiging kwam pas later in de oorlog. Het uitstekende artikel, dat is geïllustreerd met kaarten en foto's, telt veertien pagina's. Het is zeker ook voor de 'Arnhem geïnteresseerden' de moeite waard. Het jaarboek is te bestellen bij de heer F.W.J. Scholten, corres-

pondentieadres Markt 1, 6811 CG Arnhem.

(Wybo Boersma)

De Ministory

De bij deze Nieuwsbrief gevoegde Ministory is geschreven door ons lid Frank Steer uit het Verenigd Koninkrijk. Brigadier Steer MBE publiceerde o.a het boek 'Arnhem, The Fight to Sustain, The Untold Story of the Airborne Logisticians' (2000) en de twee gidsen 'Arnhem, The Landing Grounds and Oosterbeek' (2002) en 'The Bridge at Arnhem' (2003), die beide verschenen bij de Britse uitgeverij Leo Cooper in de serie 'Battleground Europe'.

FOTO: BERRY DE REUS

Dankzij het prachtige weer kon de rechtstreekse uitzending van het radioprogramma 'Verre Verwanten' op zaterdagmiddag 20 oktober plaatsvinden vanuit de 'achtertuin' van het Airborne Museum. Aan de tafel v.l.n.r. Chris van Roekel, Robert Voskuil, Driekus Heij en (met koptelefoon) radiomaker Ben Kolster.

COLOFON

De Nieuwsbrief is een uitgave van de Vereniging Vrienden van het Airborne Museum Oosterbeek (Utrechtseweg 232, 6862 AZ Oosterbeek) en verschijnt vier keer per jaar. Het doel is bekendheid te geven aan het Airborne Museum, de Vereniging Vrienden en de geschiedenis van de Slag om Arnhem.

Telefoon museum: (026) 333 77 10

Redactie: drs. R.P.G.A. Voskuil en W. Boersma

Redactieadres: Utrechtseweg 232, 6862 AZ Oosterbeek, e-mail: vvam@airbornemuseum.org

Penningmeester/ledenadministratie: Frits Miedema, telefoon (026) 333 64 76, e-mail: fymiedema@planet.nl

Coördinatie verzending, archivering & distributie losse nummers: Chris van Roekel, Oosterbeek.

Vormgeving: Hildebrand DTP, Wageningen.

Druk: Drukkerij Verweij Wageningen B.V.